

Liite 31

Lv 2021-2022

Tarkennettu toimintamalli kiusaamistilanteiden selvittämiseksi Masalan koulussa

Kiusaaminen on kiellettyä.

Kiusaamisen selvittäminen pitää käynnistää viipymättä.

Kiusaaminen pitää keskeyttää heti.

Kiusaamisen jatkuminen pitää estää.

Yksittäiset riidat ja kiusaaminen ovat kaksi eri asiaa. Kiusaaminen on pitkäaikaista, yhteen ja samaan/samoihin oppilaaseen/oppilaisiin kohdistuvaa psyykkistä, sosiaalista tai fyysistä väkivaltaa.

Viranomaisena opettaja on kiusaamistilanteista tiedon saatuaan aina ilmoitusvelvollinen eli velvollinen ilmoittamaan kiusaamisesta sekä kiusatun että kiusaajan huoltajalle/huoltajille. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös opettajan tietoon tullutta vapaa-aikana tapahtunutta kiusaamista.

Kun kiusaamistapahtuma tulee opettajan tietoon, on se tapahtunut koulumatkalla tai koulupäivän aikana, koulun ulkopuolisen henkilön, koulun henkilökunnan muun jäsenen, oppilaan tai huoltajan kautta kuultuna, toimitaan seuraavasti:

1. Opettaja kerää tietoa (kuka, mitä, missä, milloin) ja kirjaa ylös tiedot tapahtumista kaikilta osapuolilta erikseen, sivusta ilmoittaneilta ja silminnäkijöiltä. Jos kiusaamiseen liittyy vakavaa väkivaltaa, seksuaalista hyväksikäyttöä, laitonta uhkaamista, vainoamista, salakatselua, tai toisen omaisuuden vahingoittamista, on keskusteltava rehtorin kanssa tilanteesta sekä toimintatavoista (lastensuojelulaki: ilmoitusvelvollisuus, konsulttoiva poliisi / lastensuojelu). Mikäli soitetään poliisille ja lastensuojeluun, toimitaan heidän ohjeidensa mukaan.
2. Opettaja järjestää mahdollisimman pian tapaamisen, jossa osapuolet opettajan johdolla keskustelevat konfliktista. Tapaamisessa pitää ottaa esille, että kiusaaminen on kiellettyä ja sen on loputtava. Tapaamisessa sovitaan säännöt vuorovaikutukselle, seuranta-aika sekä seurantatapaaminen noin viikon päähän. Keskustelussa osapuolia ei saa jättää kahdestaan. Opettajan mukana voi olla koulun toinen aikuinen. Sovitut asiat kirjataan ylös. Jos keskustelu ei onnistu, asiaa jatketaan seuraavana päivänä. Jos kiusaamistilanne koskee eri luokilla olevia oppilaita, ovat muiden luokkien opettajat mukana asian selvittelyssä. Jos seuraavana päivänä kiusaaminen jatkuu, kokoonnutaan heti uudestaan ja tarkennetaan pelisäännöt yksityiskohtaisesti. Työnjako sovitaan tällöin asianosaisten opettajien kesken. Kirjallinen tiedotus rehtorille (opettajan oikeusturva).
3. Opettaja ilmoittaa kaikkien osapuolten koteihin Wilmaviestillä tai puhelimitse saman päivänä, kun kiusaaminen on tullut opettajan tietoon: mitä, milloin, missä ja keitä on ollut tilanteessa mukana. Huoltaja oman lapsen nimen saa

mainita viestissä, muut oppilaat on oltava nimettöminä. Tiedot tapahtuneesta kirjoitetaan asiatasolla ilman tulkintoja. Samassa viestissä kysytään huoltajalta, saako asian ottaa esille ohr:ssä. Jos huoltaja ei halua, että hänen lapsensa osallisuutta kiusaamistilanteessa käsitellään ohr:ssä, voi opettaja konsultoida ohr:ää käyttämättä lapsen nimeä. Opettaja on yhteydessä ohr:ään Wilmaviestillä. Wilmaviestit kopiona rehtorille (opettajan oikeusturva).

4. Mikäli kiusaaminen jatkuu, järjestetään huoltaja- oppilastapaaminen, jossa kaikki asianomaiset ovat paikalla. Opettajan kanssa tapaamisessa voivat olla mukana rehtori, apulaisrehtori tai joku muu koulun henkilökunnan jäsen. Tapaaminen järjestetään virka-aikana. Opettaja kutsuu perheet koululle. Asiaa voi konsultoida myös akuutissa ajassa ohr:ssä. Kiusaamistapauksen selvittelyn opettaja kirjaa muistiin ja lähettää sen tiedostona tai Wilma-viestinä rehtorille sekä perheille.
5. Mikäli kiusaaminen tämän jälkeen jatkuu, on rehtorin pohdittava/harkittava koulun ojentamistoimenpiteiden käyttöönottoa, opettajan konsultoitava ohr:ää uudelleen sekä oltava yhteydessä lastensuojeluun lisätuen ja – tiedon saamiseksi. On järjestettävä uusi oppilas-huoltajatapaaminen.

Oppilas-oppilas / huoltaja-oppilas tapaaminen

Kiusaamistilanteen käsittelyn päätavoite on saada kiusaaminen loppumaan. Tapaamisen alussa pitää kertoa, miksi on kokoonnuttu ja mikä tapaamisen tavoite on. Tapaamisessa pitää kertoa, että kiusaaminen on kiellettyä ja sen pitää loppua. On yksilöitävä teot, kerrottava faktat, mitä tässä yhteydessä luokitellaan kiusaamiseksi. Käyttäytymisen muutosvaatimukseen ei saa sisällyttää pyyntöä eikä toivetta. Tapaamisen runko sekä mahdolliset pääkysymykset kannattaa opettajan suunnitella etukäteen ennen tapaamista.

Tapaamisen päätavoite ei ole tekojen esille nostamisessa, vaikka nekin on käsiteltävä tapaamisessa, vaan keskustelun tavoitteena on saada kiusaaja tiedostamaan/ymmärtämään toimintansa vaikutukset kiusattuun, kiusatun läheisiin, hänen omin läheisiinsä, sekä hänen oman toimintansa juridinen näkökulma. Tavoite on saada oppilas tietoiseksi, että kiusaaminen on kiellettyä ja sen on loputtava. Keskustelussa ei syyllistetä eikä uhriuteta ketään, vaan keskustelun pitää olla rakentavaa, diplomaattista, neutraalia, sovittelevaa, oppilaita ja huoltajia kannattelevaa sekä kunnioittavaa. Kaikkia pitää kohdella yhtäläisen ihmisarvon mukaisesti. Kiusaajaa ei saa tapaamisessa leimata eikä nöyryyttää. Opettaja johtaa keskustelua. On tärkeää, että molemmat osapuolet sekä myös huoltajat kokevat tulevansa kuulluksi. Tapaamisessa sovitut asiat kirjataan ylös. Sovitaan ja kirjataan seuranta-aika sekä seurantatapaaminen. Seurantatapaaminen voidaan järjestää oppilaiden ja opettajan kesken, huoltajia ei välttämättä tarvitse kutsua koolle. Tämä on sovittavissa tapauskohtaisesti.

Opettaja lähettää perheille sekä rehtorille Wilman kautta tapaamisen jälkeen koonnin tapaamisesta sekä tapaamisessa sovituista asioista.

Kiusaamistilanteita voidaan selvittää j sovitella myös restoratiivisen sovittelun keinoin. Restoratiivisen sovittelijan voi pyytää, jos tilanne oppilaiden välillä ei täytä rikoksen tunnusmerkkejä. Aikuinen koulusovittelija on koulutuksen saanut henkilö ja hänet on mahdollista pyytää sovitteluun oman koulun ulkopuolelta. Ennen kuin

restoratiiviseen sovitteluun ryhdytään, on tapaus arvioitava koulun johdon ja koulutuksen saaneen henkilökunnan jäsenen tai koulun ulkopuolisen koulutuksen saaneen henkilön kesken.

Opettaja voi ennen tapaamista olla perheiden kanssa puhelinyhteydessä niin monta kertaa, kuin kokee tarpeelliseksi sekä käydä heidän kanssaan tulevaa tapaamista keskustellen läpi esim. tapaamisen tavoitetta, runkoa ja sisältöjä tai perheen omia kysymyksiä tapaamiseen liittyen.

Oppilaille on ennen tapaamista kerrottava, millaisesta tapaamisesta on kyse sekä huolehdittava siitä, että he kokevat tulevan sa turvalliseen tapaamiseen.

Seuranta

Seurannan pitää olla päivittäistä ja se kestää useamman viikon. Opettaja kysyy heti aamulla ja toistamiseen iltapäivällä, esim. miten oppilas jaksaa ja onko kiusaamista ollut. Opettaja kirjaa kuulemansa asiat ylös. Huoltajaa ohjeistetaan kysymään asiaa myös kotona.

Seurantatapaaminen

Seurantatapaamisessa opettaja kysyy, miten viikko on sujunut, onko mm. ollut läheltä-piti tilanteita ja miten oppilaat ovat ne ratkaisseet. Jos tilanne on pysynyt rauhallisena, sovitaan uusi seurantatapaaminen taas viikon päähän, kerrataan sovitut asiat. Jos tilanne näyttää toisen tapaamiskerran jälkeen rauhoittuneen, voidaan kolmas tapaaminen sopia parin viikon päähän. Tämän jälkeen sovitaan vielä yksi tapaaminen. Seurantatapaamisten jälkeen ollaan aina yhteydessä asianosaisten kotiin.

Kiusaamistilanteen muut osapuolet, joiden toiminta on lain silmissä rangaistavaa ja joiden toiminta on myös selvitettävä

- rikoskumppani (osallistuu suoraan kiusaamiseen)
- avunantaja (antaa kiven tai karahkan)
- yllyttäjä (yllyttää hakkaamaan)

Koulun kurinpitomenettelyt

- Kasvatuskeskustelu (opettajan oikeus)
- Jälki-istunto (opettajan oikeus)
- Poistaminen luokasta (opettajan oikeus)
- Loppupäivän epääminen (vain rehtorin oikeus)
- Kirjallinen varoitus (lautakunnan päätös)
- Erottaminen (lautakunnan päätös)

Dokumentointi

- Wilmaviesti
- omat kirjaukset ja niistä koonti

Fyysiset vammat kiusaamistilanteissa

- täytetään tapaturmailmoitus
- konsultoiva soitto poliisille
- huoltajalla on oikeus tehdä lapseensa kohdistuneesta väkivallasta rikosilmoitus
- opettaja konsultoi lastensuojelua (lastensuojeluilmoituksen tarve)
- kouluasihteeriltä saa taksikortteja, mikäli on tarve lähteä terveyskeskukseen

Lisätuki opettajalle

- ohr
- kuraattori
- konsultoiva lastensuojelu
- konsultoiva poliisi
- koulun sosionomi
- rehtori, apulaisrehtori
- työterveyshuolto

Huoltajille ja oppilaalle tarjottava lisätuki

- kuraattori- ja psykologipalvelut
- perheneuvolan palvelut
- poliisin neuvontapuhelin
- Lastensuojelun päivystys

Sovittelutoimisto

Länsi-Uudenmaan sovittelutoimisto
Sinikalliontie 10, 02630 Espoo
Sovittelujohtaja Lars Rikberg
puh. 050 406 5885
sähköposti: sovittelu(at)kalliola.fi

<https://sovittelu.com/sovittelu/koulu sovittelu/>

Kiusaamisen kiinnekohdat lain osa-alueissa

- opetustoimen lainsäädäntö
- työturvallisuuslaki
- yhdenvertaisuuslaki
- tasa-arvolaki
- rikoslaki

Finlex.fi: ajankohtainen perusopetuslaki -hakusanalla

Tämä ohjeistus lähetetään koko opetushenkilöstölle.